

Antun
Baće

Sretni tragovi Lukše Beritića

Sretni tragač, izložba povodom darovanja rukopisne ostavštine obitelji Beritić Državnom arhivu u Dubrovniku i četrdesete godišnjice smrti Lukše Beritića
Palača Sponza, Dubrovnik, 24.3.–14.4.2009.
AUTOR IZLOŽBE: Ivan Viđen
AUTORI POSTAVA: Nikša Selmani i Ivan Viđen

U društvu koje kulturnu baštinu najradije promatra kroz prizmu moguće tržišne eksploatacije, a medijska je pažnja dotiče isključivo u slučajevima “senzacionalnih izložbenih pothvata” ili “skandaloznih devastacija”, nevelika biografska izložba o nekadašnjemu dubrovačkom konzervatoru mora proći gotovo neopaženo. Da neopaženo ne promaknu dvije obljetnice vezane za život čovjeka koji je ostavio neizbrisive tragove u zaštiti i znanstvenoj obradi dubrovačke baštine, treba zahvaliti prvenstveno entuzijazmu

Ivana Viđena, te razumijevanju Državnog arhiva u Dubrovniku, institucije za koju je Lukša Beritić svojim radom bio blisko vezan. Tako je na 120. godišnjicu rođenja Lukše Beritića, 20. veljače, upriličena svečana primopredaja rukopisne ostavštine obitelji Beritić (koja uključuje i rukopise Dubravke Beritić, Lukšine kćerke, također zaslužne dubrovačke konzervatorice), a na 40. godišnjicu smrti, 24. ožujka u atriju i prizemnim prostorima Palače Sponza otvorena je izložba o kojoj je ovdje riječ.

Lukša Beritić rođen je u Sustjepanu, u Rijeci Dubrovačkoj 1889. godine. Zanimanje za povijest i starine javlja se rano, no u raskoraku između osobnih želja i mogućnosti obitelji, opredjeljuje se za karijeru vojnoga pomorskog časnika i školuje u Carskoj i kraljevskoj vojnoj strojarскоj školi u Puli, gdje diplomira 1908. godine. Odmah potom stupa u aktivnu službu, ploveći na brodovima austrougarske ratne mornarice, a nakon Prvoga svjetskog rata i jugoslavenske kraljevine, redovito napredujući u časničkom zvanju. Iako uglavnom stacioniran u Boki Kotorskoj, Beritić ostaje čvrsto vezan za rodni Dubrovnik, gdje zasniva obitelj, a slobodno vrijeme koristi za izučavanje dubrovačke povijesti te učenje latinskog i grčkog jezika. U dobi od 47 godina, 1936. godine, u lokalnom tisku objavljuje prvi prilog vezan za dubrovačke starine, a zatim slijede i drugi, koje, kao aktivni vojni časnik, potpisuje inicijalima ili tiska bez potpisa. Nakon umirovljenja 1940. godine konačno se može u potpunosti posvetiti istinskom pozivu; postaje aktivni član društva Dub, nastavlja objavljivati članke iz dubrovačke povijesti, a 1941. sudjeluje u pripremi izložbe *Dubrovačko pomorstvo kroz vjekove*. Tijekom ratnih godina vrijeme provodi u dubrovačkom arhivu, proučavajući izvorne dokumente o urbanizmu, zidinama i naoružanju. Već u prosincu 1944. godine imenovan je referentom za "mire od grada i spomenike" u sklopu Tehničkog odjela tadašnjega Narodnooslobodilačkog odbora grada Dubrovnika, čime u 55. godini života započinje njegova konzervatorska djelatnost. Sljedećih petnaestak godina Beritić je povjerenik Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju sa sjedištem u Splitu i predano vrši dužnost dubrovačkog konzervatora. Tijekom tog razdoblja izvršeni su nebrojeni popravci, konzervacije i rekonstrukcije spomenika Dubrovnika i dubrovačke okolice, Stona, Cavtata, Lopuda i Mljeta.

Da bi senzibilizirao javnost i omogućio širem krugu zainteresiranih da volonterskim radom participiraju u zaštiti spomeničkog

naslijeđa, osniva 1952. godine Društvo prijatelja dubrovačke starine, građansku udrugu koja trajno brine o očuvanju spomenika i tradicije. Usporedno s konzervatorskim radom, Beritić u ovom razdoblju objavljuje i niz znanstvenih radova od iznimne važnosti za poznavanje dubrovačke graditeljske baštine, koji i danas predstavljaju temeljnu literaturu za daljnja istraživanja, namećući im svojom akribijom visoke kriterije. Iz opširne bibliografije izdvojimo knjige *Utvrđenja grada Dubrovnika* (1955), *Urbanistički razvitak Dubrovnika* (1958), te znanstvene radove *Dubrovački graditelj Paskoje Miličević* (1948), *Miho Hranjac projektant dubrovačkih tvrđava XVII. stoljeća* (1953), *Stonske utvrde* (1954), *Ubikacija nestalih građevinskih spomenika u Dubrovniku I* (1956) i *II* (1960), *Dubrovački vodovod* (1962).

Izložba, čiji postav potpisuju Ivan Viđen i Nikša Selmani, nastoji ravnomjerno prezentirati pojedine segmente Beritićeva života i rada, u prvom dijelu dokumentirajući one manje poznate - podrijetlo, vojnu karijeru i obiteljski život, dok se drugom dijelu fokusira na konzervatorski i znanstveni rad. Izložene su obiteljske fotografije i dokumenti, osobni predmeti, rukopisi i tiskana izdanja, dokumentacija vezana za konzervatorske zahvate, a zanimljivošću se izdvaja film o obnovi dubrovačkih zidina iz pedesetih godina 20. stoljeća.

Mjera i ležernost pristupa najveća su kvaliteta ove izložbe; oslobođena pretenzija da bude iscrpna i sveobuhvatna, da sistematizira i valorizira Beritićev rad (što je zahtjevan znanstveni pothvat koji tek predstoji), izložba nudi ljudsku dimenziju čovjeka koji u dubrovačkoj urbanoj predaji već ima mitski status. Odmjerenošću, kompetencijom i informativnošću odlikuje se i tekst popratnog kataloga. Zaključimo stoga da je, usprkos sveprisutnom zaboravu istinskih dosega, značajna obljetnica obilježena u onom duhu što ga je svojevremeno širio i gospodar Lukša Beritić. ✕